

ELNÖKSÉG

✉ 1051 Budapest, Arany János u. 6-8.
☎ (1) 795-1192 (06-30) 795-1192 Fax: (1) 795-0190
e-mail: attilane.gombos@eum.gov.hu www.ett.hu

/2010-1005ETT

Az ETT Elnökségének állásfoglalása az SMO-k (site-management organisations, 'vizsgálóhely-szervező/ügyintéző szervezetek') klinikai gyógyszervizsgálatokban betöltött szerepéről Magyarországon

Elnök:
Dr. Sótóyi Péter
akadémikus

Alelnök:
Dr. Muszbek László
akadémikus

Titkár:
Dr. Mandl József
akadémikus

Tagok:
Dr. Jakab Ferenc
főorvos

Dr. Naszlady Attila
főigazgató főorvos

Dr. Romics László
akadémikus

Dr. Tulassay Zsolt
akadémikus

Az Egészségügyi Tudományos Tanács elnöksége az 1997. évi CLIV. Törvény (Egészségügyi Törvény) 158.§ (2) bekezdésében, valamint a 34/2003 (VI.7.) sz. ESZCSM rendelet 1. § (3) a) és d) pontjában foglalt hatáskörének és egészségpolitikai felelősségének, jogszabályalkotásban is nevesített szerepkörének megfelelően az alábbi állásfoglalást teszi.

A gyógyszervizsgálatok két főszereplőjének, - a szponzor (gyártó) és a klinikai vizsgálóhely - a feladatköre az utóbbi évtizedek során olyan bonyolulttá vált, hogy önálló szervezetek alakultak a klinikai vizsgálatok elsősorban jogi, szervezési és adminisztrációs feladatainak átvállalására, kiszervezésére az alapvetően a gyógyszergyártói, illetve orvosi felkészültségű intézmények tehermentesítésére.

Először a szponzori oldal megbízásából jöttek létre vállalkozások: **CRO-k** (contract research organisations). Ezek beillesztése a magyar jogrendbe alapszinten megtörtént azzal a kikötéssel, hogy a szponzorok bármely feladatukkal megbízhatják a CRO-kat, de a klinikai vizsgálattal összefüggő felelősségüket nem ruházhatják át.

Elsősorban Amerikai Egyesült Államok-beli, majd indiai, kínai, braziliai kiindulással terjedőben van egy olyan irányzat, amely a vizsgálóhelyek (site) oldaláról „szervez ki” a klinikai vizsgálatok elvégzésével kapcsolatos feladatokat. Az erre a célra alakult társaságok az **SMO-k** (site-management organisations), így a szponzor és a vizsgálóhely közé két közti szervezet is beiktatódhat.

Az ETT Klinikai Farmakológiai Etikai Bizottságának tapasztalatai szerint elterjedőben van az a gyakorlat, hogy a klinikai vizsgálatokkal kapcsolatos tevékenységet kiszervezik az intézményből külön jogi személyiségű társaságba, amely vizsgálóhelyként szerződik, és rendelkezik a vizsgálatból származó bevétellel, azaz Magyarországon is alakulnak és terjednek az SMO-k.

Amíg szerepkörük nemzetközi jogi szabályozására sor kerül, szükségesnek látszik elhelyezésük a hatályos magyar jogrendben és a klinikai vizsgálatok szervezésének és lebonyolításának gyakorlatában.

Az Elnökség álláspontjának kialakításakor a Gopal Systems Co. által javasolt definícióból indul ki:

A **Site Management Organization (SMO)** is an organization that provides [clinical trial](#) related services to a [contract research organization \(CRO\)](#), a [pharmaceutical](#) company, a [biotechnology](#) company, a [medical device](#) company or a [clinical site](#). The site is usually a hospital or a similar health care institution that has adequate infrastructure and staff to meet the requirements of the [clinical trial protocol](#). The scope of an SMO's responsibility is limited to the 'site'. (A kiemelések az eredeti szövegben vannak.)

Az ETT által javasolt definíció: **az SMO olyan szervezet, amely a vizsgálóhelytől (esetleg egy CRO-tól) átruházott tevékenységként klinikai vizsgálatokkal kapcsolatos szolgáltatásokat nyújt.**

A vizsgálóhely, a **site**, nem azonos annak szervezési feladatokat ellátó, külön jogi személyiségű megbízottjával. A vizsgálóhely egyértelműen az az **egészségügyi szolgáltató**, amelynek telephelyén és személyzetével a klinikai vizsgálat lényegét képező orvosi és ápolási munka folyik.

Az eddig Magyarországon vizsgálóhelyként kérelmezett és a vizsgálat elvégzésére szakmai-etikai szempontból elfogadhatónak bizonyult szervezetek (kft-k, BT-k, praxisok) mindegyike egészségügyi szolgáltatói minőségben és elnevezéssel, nem pedig SMO-ként kapta meg az ÁNTSZ működési engedélyt. Tehát nem az SMO, hanem maga az egészségügyi szolgáltató lehet csak vizsgálóhely, amint ezt az OGYI állásfoglalásának kiemelt részében leszögezi.

Etikai és egészségpolitikai megfontolások:

Az ország egészségügyi intézményeinek és szolgáltatóinak egy része – szakképzett és tudományos alapokkal rendelkező vezetői, szakorvosai és egészségügyi szakdolgozói, felszereltsége és működő infrastruktúrája alapján – alkalmas nemzetközi színvonalú klinikai vizsgálatok végzésére, ezen a területen az országnak nemzetközi elismertsége van, és a vizsgálatok végzése során jelentős anyagi bevétel keletkezik. Az elismertségnek és a megbízásoknak feltétele egészségügyi ellátó intézményeink – klinikáink, kórházaink, egyes rendelőintézeteink és magánrendelőink szakmai hitele.

Nyomós egészségpolitikai érdek, és a nemzetközi klinikai vizsgálatokban való, megfelelő arányú magyar részvétel feltétele is, hogy a vizsgálóhelyként is működő egészségügyi intézmények megfelelő arányban részesüljenek a klinikai vizsgálatok bevételeiből.

Az Elnökség hangsúlyozza, hogy az Egészségügyi Törvény 159. § (1) bekezdése alapján végzett klinikai kutatások esetében nem elegendő, hogy az a vizsgálóhelynek egészségügyi szolgáltatóként működési engedélye legyen: azon belül is meg kell felelnie a kutatási terv feltételeinek; amelyről az etikai bizottságnak és a hatóságnak nyilatkoznia kell. Az etikai bizottság feladatai közé tartozik továbbá, a vizsgálat anyagi feltételeinek értékelése.

235/2009. Korm. rend. 24.§ (1) h) a vizsgálatvezető, a vizsgálók, illetve egyéb közreműködők, valamint a vizsgálati alanyok juttatásai, költségtérítése és esetleges egyéb érdekeltsége, továbbá a megbízó ajánlata a beválasztott alanyonkénti költségek fedezésére és ennek százalékos megoszlása a vizsgálatot befogadó egészségügyi szolgáltató, valamint a vizsgálók között.

Ennek keretében rá kell mutatni és el kell utasítani azt a gyakorlatot, hogy a vizsgálat elvégzéséért járó díjat az SMO bevételeként könyveljék el a tényleges vizsgálóhely helyett, így részben vagy egészben kirekesztve a vizsgálatot felelősen elvégző egészségügyi intézményt/szolgáltatót abból a gazdasági eredményből, amelyet magas színvonalú tevékenységével létrehozott.

Az Elnökség támogatja a Klinikai Farmakológiai Etikai Bizottság kezdeményezését, hogy a nem köztulajdonban lévő kisebb szolgáltatók ÁNTSZ-engedélyei a KFEB (ill. más etikai bizottságok) számára hozzáférhetőek legyenek, azért, hogy rövid úton ellenőrizhető és szakmai-etikai szempontból megbízhatóan elbírálható legyen a tényleges vizsgálóhelyek személyi/tárgyi alkalmassága.

Budapest, 2010.11.18.

Az Egészségügyi Tudományos Tanács Elnöksége